

RESULTATENKRANT NETWERKZORG RIJNMOND

EEN TUSSENTIJDSE EVALUATIE VAN NETWERKZORG RIJNMOND - VOORJAAR 2022 - JUNI 2024

AL VEEL MET ELKAAR BEREIKT

Bij de introductie van de proeftuin Netwerkzorg in 2022, die financieel mede mogelijk is gemaakt door Stichting Theia, werd de toegevoegde waarde ervan door velen onderstreept. De volgende stap was om Netwerkzorg uit te laten groeien tot iets dat van ons allemaal zou worden. Inmiddels is dit initiatief uitgegroeid tot Netwerkzorg Rijnmond. Er is de afgelopen twee jaar met vele partijen uit diverse disciplines al zoveel bereikt, dat we hiermee een krant kunnen vullen. En dat hebben we daarom ook gedaan.

Noem het een tussenevaluatie, deze Resultatenkrant. Hierin staan verhalen van ervaringsdeskundigen en professionals, informatie over de leertafels en samengewerkgroepen, trainingen, evaluaties van de proeftuinen, interviews, een gesprek met de Familieraad Rijnmond, terugblikken, foto's en uitspraken van de diverse betrokkenen. Kortom, een mooie selectie van wat wij met elkaar in twee jaar hebben neergezet én een wensenlijstje voor de nabije toekomst.

GEZAMENLIJK AAN DE SLAG

Ondanks dat er vanaf de eerste ideeën over netwerkzorg vele partijen graag wilden aansluiten, heeft het nog even geduurd voordat de afzonderlijke organisaties elkaar echt begrepen en de werkwijzen en jargon konden vertalen naar 'de gezamenlijkheid'. Want ja, 'vanuit de zelfgekozen herstel doelen van de cliënt, gezamenlijke laagdrempelige, geïntegreerde zorg bieden waarbij de cliënt de regie heeft met familie en naasten als belangrijke samenwerkingspartner' daarvan was iedereen wel overtuigd. Maar wat betekent dat in de praktijk? De een is bijvoorbeeld 'van welzijn', de ander heeft de focus op GGZ-problematiek en weer iemand anders heeft leefbaarheid hoog

in het vaandel. Ik ben er trots op dat het denken en doen over gezamenlijkheid steeds vaker plaatsvindt; doordat we elkaar beter weten te vinden, er korte lijntjes zijn en door altijd de burger als uitgangspunt te nemen.

GEZAMENLIJK LEREN

Vanuit de professionals ontstond al snel de behoefte om van en met elkaar te leren. De gezamenlijke trainingen, leertafels en de verschillende appgroepen dragen bij aan het gezamenlijk leren. Ik durf te stellen dat het samen leren één van de grootste krachten is van Netwerkzorg. Dus daarmee gaan we zeker door!

De volgende stap die we met elkaar gaan zetten, is de doorontwikkeling van onze zes bouwstenen:

1. samengewerkgroep en eerste gesprek
2. community/tussen wal en schip
3. netwerkzorg en woningcorporaties
4. netwerkzorg en jeugd
5. cliënt- en naastenperspectief
6. werk en dagbesteding.

Daarnaast gaan we gezamenlijk afspraken maken over het formaliseren van werkprocessen, uitbreiden in gebieden, financiering en eigenaarschap.

GEZAMENLIJK HET VERSCHIL MAKEN

Aan jullie wil ik alvast vragen om na te denken over hoe we als Netwerkzorg Rijnmond nu en in de toekomst het verschil kunnen blijven maken voor onze cliënten. En hoe wij gemotiveerd blijven om samen ons werk nog beter te kunnen doen in antwoord op de vele maatschappelijke vraagstukken die wij in onze gebieden tegenkomen. Ik hoor graag van jullie!

Ik wens je veel plezier met het lezen van deze Resultatenkrant en wil je vooral ook enorm bedanken voor je inzet voor Netwerkzorg Rijnmond!

Namens alle betrokken partijen,
Francine Loos,
programmaleider
Netwerkzorg Rijnmond

Eva van den Dungen | Studio Adam

DURF TE DOEN

Laura van Goor is voorzitter van de Stuurgroep Netwerkgorg Rijnmond. Dit doet zij vanuit haar functie als bestuurder zorg bij Antes. Laura heeft jarenlange ervaring als psychiater. Vanaf het begin dat er gesproken werd over het vormen van een persoonlijk netwerk bij het herstelproces van patiënten, was zij meteen enthousiast over dit concept. “Het gaat mij echter nog niet snel genoeg. Noem mij ongeduldig, maar wat houdt ons tegen om direct contact te zoeken als iemand dat nodig heeft? In contact zijn met elkaar. Dat willen we toch allemaal?!”

Laura staat kort stil bij de verschillende ontwikkelingen die de psychiatrie in Nederland heeft doorgemaakt. Van het uitproberen van allerlei methodes en behandelingen in de jaren '60, naar het vervolgens heel strak te werk gaan 'om maar iedereen in beeld te hebben' met de DBC's (Diagnose Behandel Combinaties) die horen bij dezelfde behandeling voor een specifieke diagnose, tot het weer persoonlijk maken van het zorgaanbod maar dan heel erg vanuit het eigen domein gedacht. Laura: “De marktwerking heeft ervoor gezorgd dat de sterkste partijen overleefden, maar die waren vooral heel erg aanbodgericht terwijl aan de vraagzijde de boel ontplofte.”

MENTALITEITSVERANDERING

Laura benoemt het belang van het echt naar elkaar luisteren en de verantwoordelijkheid nemen ieder vanuit zijn eigen domein. Bedenk van wie de doelen zijn, die zijn gesteld. Zijn het wellicht je eigen doelen, die van jouw organisatie of toch de doelen van de cliënt? En wat doe je daar dan mee? Met al onze gemeenschappelijke kennis en ervaring moet het ons toch lukken om daadwerkelijk te luisteren en met alle betrokken partijen één plan voor een cliënt te maken? Trouwens, we zullen wel moeten! We hebben een almaar groeiende zorgvraag die we met steeds minder mensen moeten zien op te lossen. In het

Integraal Zorgakkoord (IZA) staat beschreven hoe we de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar houden. Het is onze gezamenlijke plicht dat we duurzaam en anders omgaan met de vragen van onze cliënten. Wat is de hoofdvraag? Wie kunnen een rol spelen in het herstelproces van de 'cliënt'/burger? Wat houdt je tegen om door te vragen en buiten de gebaande paden te denken? We hebben professionals nodig die durven te doen. Het gaat om een mentaliteitsverandering, dwars door alles heen. En ik wil graag bijdragen om dat mogelijk te maken!”

DOORPAKKEN

Volgens Laura is dit de tijd om door te pakken. “We zitten vaak met dezelfde bestuurders aan tafel en er is nu voldoende bestuurlijke aandacht om op andere manieren ons werk te doen. Ik voel bij iedereen de drang om de vlucht naar voren te kiezen. Gesprekken gaan steeds minder over 'dit is van ons', maar meer over 'dit kunnen wij oppakken zodat jullie meer tijd hebben voor...'. Mooie ontwikkeling toch?!”

Laura van Goor
voorzitter Stuurgroep
Netwerkgorg Rijnmond

GEDEELDE VISIE NETWERKZORG

Netwerkgorg is gebaseerd op een visie en een werkwijze die behandeling, ondersteuning en het netwerk (formeel en informeel) voor (en met) burgers met een hulpvraag verbindt. Samen met burgers, naasten, de omgeving, gemeenschap en professionele organisaties een wederkerige werkwijze realiseren. Deze werkwijze verbindt zelfhulp, ondersteuning, zorg en behandeling voor burgers.

Het stelt de burger centraal en vergroot, waar mogelijk, de eigen regie en empowerment. Dit met het doel om de kansen op herstel op meerdere vlakken, inbedding in de gemeenschap en op een gezonde leefomgeving zo groot én duurzaam mogelijk te maken.

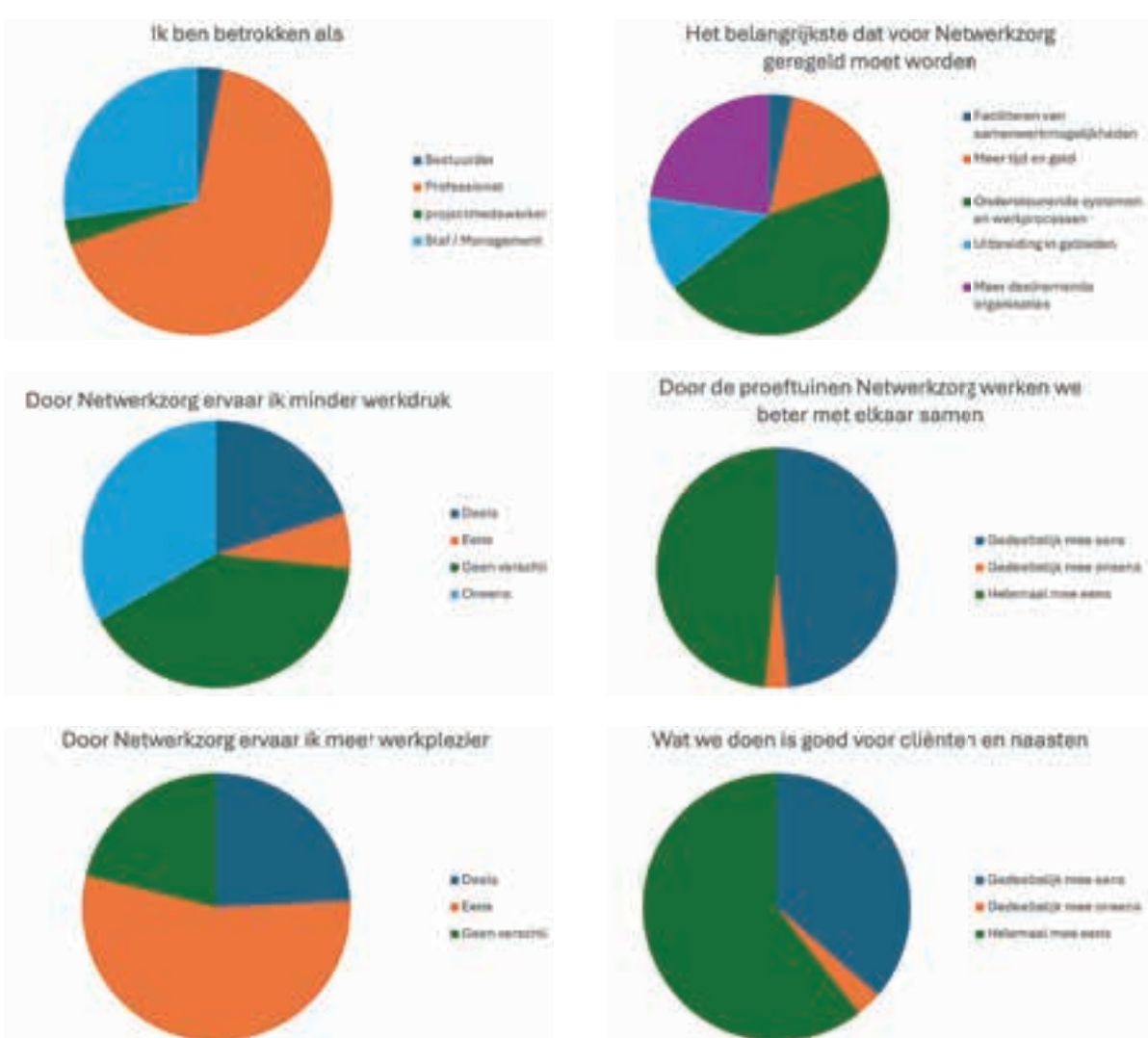

UITSLAG ENQUÊTE PROEFTUINEN

Eind mei, begin juni 2024 hebben tientallen professionals en andere betrokkenen bij Netwerkgorg Rijnmond de enquête over de meerwaarde van de proeftuinen ingevuld. Een goede manier om een beeld te krijgen van de ervaringen! Over een halfjaar herhalen we deze enquête. En in de tussentijd evalueren we de uitkomsten.

DE BELANGRIJKSTE UITKOMSTEN:

- Wat we met Netwerkgorg doen wordt als goed ervaren, voor zowel cliënten als naasten
- Door Netwerkgorg werken we beter samen
- Door Netwerkgorg wordt meer werkplezier ervaren
- Er wordt weinig verschil in werkdruk ervaren
- Het belangrijkste dat geregeld moet worden voor netwerkgorg:
  - beter ondersteunende systemen en werkprocessen
  - meer deelnemende organisaties

WAT WE SAMEN HEBBEN GEREALISEERD IN DE BEIDE PROEFTUINEN OVERSCHIE EN FEIJENOORD

BOUWSTEEN 1 SAMENWERKGROEP EN EERSTE GESPREK

Visie

Een eerste gesprek vanuit herstelgedachte en positieve gezondheid en uitgaande van eigen regie en empowerment van de persoon. Vervolgens wordt in samenwerksgroepen het formele en informele netwerk georganiseerd rondom de persoon, onder de regie van de persoon en zijn doelen.

Trainingen en leertafels

- Trainingen georganiseerd met Antes, Pameijer en Wmo radar
- 8 trainingen gegeven en 130 professionals geschoold
- Leertafels voor professionals in beide proeftuinen

Samenwerksgroepen

- Per kwartaal gemiddeld 200 actieve samenwerksgroepen
- Groot aantal organisaties betrokken
- In meer dan de helft van de groepen wordt deelgenomen door naasten/informeel netwerk
- Ook andere organisaties werken met methodiek 'Eerste gesprek' en starten samenwerksgroepen
- 2025 onderzoek voor resultaatgegevens
- Jeugdzorg raakt verder aangehaakt via samenwerksgroepen en trainingen

BOUWSTEEN 2 COMMUNITY, TUSSEN WAL EN SCHIP

Visie

Ieder mens wil ergens bij horen en deelnemen aan een community. Wij sluiten aan bij deze behoefte door de verbinding te leggen tussen de ideeën, wensen en behoeften van een persoon en de expertise van welzijn in de sociale basis.

- De leertafels zijn nu een onderdeel van deze bouwsteen en wordt invulling gegeven aan de verbinding met de Community
- Actief in de wijken door contacten tussen het formele aanbod: wiksafari, strippenkaarten, Kijk op de Wijk en appgroepen.
- Spreekuur op enkele plek in Huis van de Wijk: verlaagt de drempels voor cliënten van Antes en zorgt voor korte lijnen

BOUWSTEEN 3 NETWERKZORG EN WONINGCORPORATIES

Visie

Een gezonde leefomgeving draagt bij aan herstel en empowerment. De woningcorporaties vervullen hierin een belangrijke rol. Woningcorporaties kunnen samen met de burger, formele en informele netwerk bijdragen aan netwerkgorg.

- Woningcorporaties zijn aangesloten op netwerkgorg
- Faciliteren van samenwerkingsbijeenkomsten tussen betrokken organisaties: wat kunnen wij voor elkaar betekenen?

BOUWSTEEN 4 NETWERKZORG EN JEUGD

Visie

Implementeren van netwerkgorg in de jeugdcontext via de integrale gezinsaanpak.

- In Q1 2024 zijn 46 samenwerksgroepen vanuit Youz georganiseerd
- Barrières voor het samen kunnen behandelen door Antes en Youz in het kader van de integrale gezinsaanpak zijn weggenomen
- In Q1 2024 zijn 46 samenwerksgroepen vanuit Youz georganiseerd

BOUWSTEEN 5 CLIËNT- EN NAASTENPERSPECTIEF

Visie

Naasten en cliënten goed laten deelnemen aan de ontwikkeling van netwerkgorg om het potentieel goed te benutten en eigen regie te stimuleren. In het cliënt- en naastenperspectief gaan we uit van systemisch denken. Het cliënt- en naastenperspectief moet ook op bestuursniveau en financieringsniveau vertegenwoordigd zijn.

- Vertegenwoordiging van naasten nemen deel aan aandeelhoudersoverleg
- Cliëntenraden explicieter verbonden aan de ontwikkeling van netwerkgorg

BOUWSTEEN 6 WERK- EN DAGBESTEDING

Visie

Door het aanbieden van zinvolle werk- en dagbesteding aan Rotterdammers vergroot je hun empowerment en herstel. Dat maakt het een belangrijk onderdeel van netwerkgorg.

Deze bouwsteen moet nog worden ingericht.

GERT-JAN FREEKE, REGIO DIRECTEUR LEGER DES HEILS RIJNMOND ZUIDWEST OVER NETWERKZORG RIJNMOND

WAT IS VOLGENS JOU DE KRACHT VAN NETWERKZORG RIJNMOND?

“Met een groot aantal partijen verbonden zijn om de deelnemers meer regie te geven over hun herstelproces.”

KUN JE EEN PAAR MIJLPALEN NOEMEN WAAROP JE TROTS BENT?

“Het meedraaien in de proeftuin en meedoen met de leertafels.”

ER ZIJN VELE INITIATIEVEN ONTWIKKELD VOOR NETWERKZORG, WAT IS JOUW VISIE OVER HOE WE DEZE KUNNEN BORGEN?

“Het formuleren van heldere doelen en daarop ook sturen. En zorgen dat je scope beperkt blijft.”

WANNEER IS NETWERKZORG RIJNMOND VOOR JOU GESLAAGD?

“Als het ons als zorgorganisaties lukt om de deelnemers écht regie te geven over hun herstelproces.”

WAAR LIGGEN KANSEN OM NETWERKZORG RIJNMOND VERDER TE VERSTERKEN?

“Het moet gebeuren op wijkniveau waarbij de medewerkers van zorginstellingen elkaar kunnen en versterken.”

JURRIAN VAN DIJK
(PROGRAMMALEIDER
WELZIJNSOPDRACHT
OVERSCHIE)

“Ieder mens
heeft wensen en
dromen en daar
proberen we aan
bij te dragen.”

GEWOON BUURMAN ZIJN

Via MS Teams een gesprek met Amanda Jansen, buurtcoach in Overschie en Projectleider Senioren en Kwetsbare Rotterdammers en Marjan van Gameren, coördinator Steunouder jeugd en sociaal makelaar ouderen en kwetsbare Rotterdammers in Feijenoord. Amanda werkt bij Wmo radar en Marjan bij SOL. Beiden zijn betrokken bij Netwerkzorg Rijnmond en hebben zo hun ideeën over hoe netwerkzorg nog beter kan. Amanda werd gevraagd mee te doen aan de trainingen van Netwerkzorg toen de proeftuin Overschie startte. Tot haar eigen verbazing stroomde zij vrijwel direct door om zelf trainingen te geven. Amanda: “Het was erg leuk om te doen, maar in het begin ook een beetje spannend. Ik ben vooral gewend om groepsgewijs met bewoners te werken. Nu mocht ik in het kader van Netwerkzorg, professionals in een ander werkgebied bekend gaan maken met mijn werkgebied, met een methodiek die ik zelf ook nog aan het ontdekken was.”

WELZIJN WORDT NOG ONDERSCHAT

Marjan werkt vanuit de Huizen in de Wijk (in Feijenoord zijn dat er acht, de (jongeren) hubs niet meegerekend) met een kleine groep professionals in de wijk Feijenoord. “Vanuit Antes is mij gevraagd bij

te dragen aan Netwerkzorg Rijnmond. Netwerkzorg is ooit gestart vanuit de GGZ. Nu is mijn ervaring dat de GGZ de focus met name heeft op de behandeling, maar herstel houdt niet op bij de behandeling. Hiervoor is meer nodig en het is fijn te merken dat die beweging goed op gang komt.” Amanda vult Marjan aan: “Het haakje naar welzijn, moeten we echt blijven benadrukken. Daarom geef ik altijd graag voorbeelden zoals een gesprek op het bankje bij de bushalte, de rol van de kapper, de buurtsuper, samen koken en eten.”

VERBINDERS

Zowel Amanda als Marjan zijn echte verbinders en je merkt aan alles dat zij van Netwerkzorg Rijnmond een succes willen maken. Voor hun cliënten of de bewoners? Amanda: “De meeste mensen waarmee ik werk, willen vooral ‘gewoon’ bewoner zijn of de buurman van iemand. Cliënt is meteen zo’n stempel.” Marjan herkent dat wel. “En toch kan het voor ons prettig zijn als we weten waar iemand in behandeling is. In het Huis van de Wijk ontstond een keer een onveilige situatie met een wijkbewoner. Toen vond ik het toch wel erg prettig dat ik wist wie de behandelaar was en daarmee een kort lijntje had.”

Van boven naar beneden, van links naar rechts: Amanda, Marjan en Esther (Netwerkzorg Rijnmond).

Beiden stellen het op prijs als in de samenwerkgroepen de toegevoegde waarde van welzijn meer wordt benadrukt. Tegelijkertijd realiseren zij zich dat dit geen heilige graal is. Want het toeleiden naar activiteiten of begeleid bezoek, kost veel tijd die er niet altijd is. Maar besluiten zij gezamenlijk: “Het heeft geen zin om naar elkaar te wijzen. Laten we elkaar op blijven zoeken. En wellicht kan de inzet van het informele netwerk een nog grotere rol krijgen.”

WELSCHEN 2 NETWERKZORG IN DE PRAKTIJK

Welschen is een woonwijk in Overschie. De wijk dankt zijn naam aan de in Rotterdam geboren en overleden architect Frans Welschen (1884–1961). De architect was in Nederland een pionier op het gebied van systeembouw en een voorbeeld van de wederopbouwarchitectuur na de Tweede Wereldoorlog. In 2020 is in Overschie door Woonstad gestart met een woningrenovatie: acht portiekflats (305 huurwoningen) uitbreiden en verbouwen tot moderne woningen. Samen vormen zij het project Welschen 2 dat een goed voorbeeld is van netwerkzorg in de praktijk: samenwerking in de buurt met wonen (Woonstad), welzijn (Wmo radar) en zorg (Pameijer).

WONEN, ZORG EN WELZIJN

Woningcorporatie Woonstad: “We werken niet alleen aan moderne woningen, maar ook aan sociale verbinding in de wijk. We willen dat mensen zich thuis voelen in de wijk en tussen de buurtbewoners. Volgens ons hebben dat laatste en goed wonen met elkaar te maken. Want wanneer je woning en omgeving er goed uitzien, ben je als bewoner trots op je buurt en zorg je er ook beter voor.”

20 van de 32 woningen die Pameijer van Woonstad huurt, liggen dicht bij elkaar en zijn bestemd voor beschermd wonen. De bewoners kunnen als dat nodig is 24 uur per dag op de hulp van de zorgmedewerkers rekenen. Daarnaast zijn er nog twaalf woningen die meer verspreid over Welschen liggen. Deze bewoners wonen iets meer op afstand van het team, maar krijgen alle hulp en ondersteuning als zij dat nodig hebben.

Coaches van Wmo radar staan dagelijks klaar voor de wijk met al haar kwetsbare en minder kwetsbare bewoners. Ondersteuning is er op het gebied van financiën, werk, taal, het nakomen van afspraken en gezond leven. Alles is erop gericht dat alle bewoners mee kunnen doen in de maatschappij.

BUURTPUNT

Het Buurtpunt is een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, samen leuke dingen kunnen doen en terechtkunnen met praktische vragen. Pameijer werkt hierin samen met Woonstad, Wmo radar en de gemeente Rotterdam.

In Welschen ontstaat langzamerhand een heel nieuwe buurt. Veel mensen die de afgelopen jaren al in Welschen woonden, verhuisden door naar een van de verbouwde woningen. Ook komen er steeds meer nieuwe bewoners, met allemaal een andere achtergrond. Dat maakt de wijk extra kleurrijk!

WANDELEN DOOR OVERSCHIE

Tien personen (collega's van Pameijer, een vertegenwoordigster van Rijnmond Dokters, Francine en Esther namens Netwerkzorg Rijnmond) wandelden op 23 mei 2024 op wiksafari door Overschie. Doel? Leren van en kennismaken met buurtbewoners, verschillende woonvormen, buurtinitiatieven en met mensen die zich met hart en ziel inzetten voor bewoners in kwetsbare situaties. Thijs Dekker (manager bij Pameijer) liet zien hoe prachtig en divers stadsdeel Overschie is.

Onder de indruk van de hoeveelheid aan activiteiten die in Overschie plaatsvinden voor alle bewoners, liepen we van het Gezondheidscentrum Overschie, via het Wooncomplex de Sleutelring, de woon-zorglocatie van Laurens, de 110 55+ woningen van Habion om vervolgens een koffiestop te maken bij de Praktijkschool van Het Passer College. Op onze route maakten we kennis met ervaringsdeskundigen die zich belangeloos inzetten voor het koken van maaltijden, verzamelen van kleding of gaan wandelen met elkaar.

Buurtcoach Amanda gaf een kleine rondleiding bij het Buurtpunt voor de buurt Welschen 2 en een toelichting op wat een Buurtcirkel is: een groep van 9-12 mensen die bij elkaar in de buurt wonen. Zij helpen elkaar bij dagelijkse dingen, zoals boodschappen doen, klussen in huis en eten regelmatig met elkaar. Via de educatieve tuin Tamarinde liep de groep naar de Halte/bibliotheek en sloten we deze inspirerende wandeling af met een heerlijk kopje soep.

THIJS DEKKER
(MANAGER PAMEIJER)

“Iedere cliënt moet een team hebben en niet andersom.”

DIRECTEUR
ARTHUR
OERLEMANS

(WONINGCORPORATIE WOONBRON) OVER NETWERKZORG RIJNMOND

WAT IS VOLGENS JOU DE KRACHT VAN NETWERKZORG RIJNMOND?

“Dat er gekeken wordt vanuit het perspectief van de burger en dat daaromheen een netwerk van vrijwilligers en professionals wordt gebouwd waarin de burger zelf vertrouwen heeft.”

KUN JE EEN PAAR MIJLPALEN NOEMEN WAAROP JE TROTS BENT?

“Bij de bijeenkomst in Schiedam werden successen gedeeld en vertelde iemand hoe hij via Netwerkzorg geholpen was en goed verder kwam. Dat zijn momenten waarop je trots mag zijn. Tevens ben ik trots op het feit dat de samenwerking tussen zorginstellingen en corporaties gestaag beter wordt, dit is nodig voor alle partijen, maar vooral voor de mensen die hulp nodig hebben en natuurlijk voor de burens en de buurt.”

ER ZIJN VELE INITIATIEVEN ONTWIKKELD VOOR NETWERKZORG, WAT IS JOUW VISIE OVER HOE WE DEZE KUNNEN BORGEN?

“Door scholing, ontmoeting en casusbesprekingen kan Netwerkzorg geborgd worden. Het begint met elkaar te leren kennen, te waarderen en te vinden. Het vieren van successen moet leiden tot borging van Netwerkzorg. Echter nog een paar ‘pilots’ lijken me wel nodig, dus het langzaam maar gestaag uitbreiden en opbouwen van het netwerk op een gestructureerde manier. Daarna de grote opgave om het te blijven evalueren en door te ontwikkelen, anders zakt het weg.”

WANNEER IS NETWERKZORG RIJNMOND VOOR JOU GESLAAGD?

“Als we een koppeling kunnen maken tussen de Rotterdamse Kamers en ‘de methode netwerkzorg’. Dat dit de voornaamste keten wordt voor een groep mensen waarbij deze aanpak het beste past. Dat er duidelijke preventieve zorg vanuit gaat, vroegsignalering om excessen te voorkomen. Dat de mensen die op weg zijn geholpen zelf verklaren dat ze op deze manier ook daadwerkelijk verder zijn gekomen.”

WAAR LIGGEN KANSEN OM NETWERKZORG RIJNMOND VERDER TE VERSTERKEN?

“Verbinding met de Rotterdamse Kamers en als een olievlek gecontroleerd Netwerkzorg verder over Rotterdam verspreiden.”

ERKENNEN DAT WE AFHANKELIJK ZIJN VAN ELKAAR

Henriëtte Cuperus heeft eind mei 2024 na vele jaren, afscheid genomen van Antes. Door haar vertrek bij Antes, verlaat zij ook Netwerkzorg Rijnmond. Mede door

Henriëtte staat de basis van Netwerkzorg Rijnmond. De basis staat, er zijn stappen gezet en cliënten en partners ervaren de toegevoegde waarde van netwerkzorg. We vroegen Henriëtte wat er in de toekomst nog beter zou kunnen.

Henriëtte benadert de toekomstvraag vanuit het perspectief van Antes. “Bij de divisie Ambulant werken we steeds meer met samenwerkgroepen. Het is belangrijk dat de oriëntatie op de wijk waarin het behandelteam werkt en de cliënt leeft, sterker wordt in de wijken waar er geen proeftuinen zijn. Het is heel belangrijk dat de GGZ-teams goed weten wie om de cliënt heen (kunnen) staan en met wie er mogelijkheden zijn om samen te werken. Netwerkzorg wordt nog sterker wanneer we de netwerkintake overal gaan gebruiken. Dit vraagt voor Antes nog wel een organisatorische aanpassing. Het zou een extra kwaliteitsimpuls geven als we de netwerkintake samendoen met een netwerkpartner.”

Wensen voor Netwerkzorg Rijnmond

“Mijn wens is dat netwerkzorg heel goed geworteld raakt en dat de partners op alle niveaus stevige verbindingen maken. Dat het vertrouwen blijft groeien en dat we niet vervallen in ‘eigen organisatie eerst’ of bang zijn dat we te veel worden beïnvloed door een netwerkpartner. Dat we erkennen dat we afhankelijk zijn van elkaar. Voor Antes en Parnassia Groep wens ik dat we ons intern zodanig organiseren dat het aansluit op de praktijk en principes van netwerkzorg. Dat het steeds meer in onze vezels zit om herstelgericht te denken en werken, dat we steeds beter luisteren naar elkaar en oog hebben voor elkaars perspectief. Ook wens ik dat het voor iedereen volstrekt vanzelfsprekend wordt dat we naasten betrekken en dat we werken met samenwerkgroepen. En dat de naasten evengoed steun ervaren aan de werkgroep en het netwerk.”

JEANINE SIEP
(SOCIAAL PSYCHIATRISCH
VERPLEEGKUNDIGE ANTES)

“Herstel betekent leren omgaan met je klachten.”

Aantallen samenwerkingsgroepen in de proeftuinen Overschie en Bloemhof (Feijenoord)

Jaar	Aantallen samenwerkingsgroepen
2019	~80
2020	~100
2021	~130
2022	~160
2023	~210
2024	~210

REGIO ROTTERDAM KOPLOPER SAMENWERKGROEPEN

De aantallen samenwerkingsgroepen en de samenstelling ervan, houden we per kwartaal bij. Op dat moment wordt gekeken naar het aantal lopende samenwerkingsgroepen in de twee proeftuinen Overschie en Bloemhof (wijk Feijenoord). De samenwerkingsgroepen die eerder zijn stopgezet (door bijvoorbeeld overlijden of op verzoek van de cliënt) of zijn overgedragen, zijn in deze cijfers niet meegeteld. Dankzij de grote inzet van de betrokkenen, is de realisatie de afgelopen kwartalen eigenlijk altijd hoger geweest dan verwacht. Landelijk gezien, is de regio Rotterdam koploper voor wat betreft het aantal gerealiseerde samenwerkingsgroepen.

Bij de eerste meting medio 2022 waren er 49 samenwerkingsgroepen. Twee jaar later zien we ruim 200 samenwerkingsgroepen. Bij ongeveer de helft van de samenwerkingsgroepen nemen meerdere familieleden en/of naasten deel aan de samenwerkingsgroepen. In vrijwel elk geval is ook (woon)begeleiding betrokken. We zien dat alle betrokken organisaties bij Netwerkgroep Rijnmond een belangrijke rol hebben in de totstandkoming en continuïteit van de samenwerkingsgroepen. In 2024 zien we een steeds grotere variatie aan deelnemers in de samenwerkingsgroepen uit het (wijk)netwerk van de Rotterdammer zelf; een geestelijk verzorger, curator, mediator, docent/school, werkcoach van de gemeente, contactpersoon van het UWV en/of een wijkagent.

De huidige samenwerkingsgroepen zijn gestart vanuit een behandelaar en de cliënt. Een doorbraak in Netwerkgroep Rijnmond is dat sinds kort ook vanuit de woonbegeleiding van CVD, Leger des Heils, Pameijer en Antes samenwerkingsgroepen worden opgestart.

JESSY DE PINA
(ZORG EN ONTFERM – ERVARINGSDESKUNDIGE)

“Het woordenboek omschrijft kwetsbaar als ‘weinig beschermd tegen beschadiging’. Mijn kwetsbaarheid is mijn bescherming tegen beschadigingen.”

UIT DE PRAKTIJK

Samenwerking tussen CVD, Antes en Reakt in een samenwerkingsgroep

CVD is een maatschappelijke organisatie voor begeleiding en ondersteuning aan mensen zonder veilige en stabiele thuisbasis. Het CVD begeleidt en ondersteunt cliënten bij het vinden of creëren van een (thuis), van waaruit ze een stabiel leven kunnen opbouwen. De cliënt gaat samen met de begeleider op zoek naar hulpbronnen, waaronder het eigen netwerk.

Priya is een voorbeeld van een cliënt die mogelijk positieve resultaten kan behalen met de aanpak van samenwerkingsgroepen. Priya is een 55-jarige alleenstaande vrouw van Surinaamse afkomst die gediagnosticeerd is met een afhankelijkheid van opiaten, cocaïne en een aan middelen gerelateerde psychotische stoornis. Priya was in het verleden dakloos en door drugsgebruik en het veroorzaken van veel overlast, is zij met politie en justitie in aanraking gekomen. Priya woont nu in een beschermde woonvorm van CVD en is onder behandeling bij een GGZ-team van Antes.

Tijdens het eerste gesprek gaf Priya aan zelfstandig haar drugsgebruik te willen afbouwen. Samen met Priya, haar mentor van CVD en haar behandelaar van Antes, is gesproken over het inzetten van een samenwerkingsgroep. In haar samenwerkingsgroep heeft ze haar zus, moeder, mentor, woonbegeleider, behandelaar en een ervaringsdeskundige van Antes uitgenodigd. Na een eerste kennismaking met moeder en zus, is een startbijeenkomst gehouden bij het CVD.

Tijdens de eerste bijeenkomst vertellen de aanwezigen hun beleving van wat er is gebeurd in het leven van Priya. De behandelaar luistert naar het geheel en vraagt niet door op wat eenieder vertelt.

Vervolgens werd het samenwerkingsplan van Priya besproken. Samen hebben de groepsleden de doelen bijgesteld en zijn zij tot de volgende doelen en acties gekomen.

- Herstel en verstevigen van het contact met de familie door samen met de familie op zondagen naar de kerk te gaan. Afgesproken is dat haar zus haar ophaalt en haar weer terugbrengt.
- Het bereiken en behouden van volledige abstinentie van middelengebruik. Hier wil ze samen met haar behandelaar naar streven. Een psychiater van Antes kijkt verder naar de diagnostisering en behandeling van haar depressieve klachten.
- Verhuizen naar een 55+ flat of woning met begeleiding. Dat doel pakt ze samen op met de mentor en de CVD-woonbegeleider.
- Meer contacten krijgen en met lotgenoten spreken, begrijpen wat er met haar aan de hand is en hoe anderen daarmee omgaan. De behandelaar meldt haar aan bij een groepsbehandeling cognitieve gedragstherapie (CGT) van Antes.
- Om op de wat langere termijn (vrijwilligers) werk te verkrijgen, wordt samengewerkt met Reakt. Reakt helpt mensen met psychische problemen of een verslavingsachtergrond bij het vinden van werk of dagbesteding.

Alle deelnemers waardeerden de bijeenkomst. Zus en moeder vinden het fijn om te weten waaraan Priya wil werken en vinden het prettig dat zij hierbij mogen ondersteunen. De mentor en woonbegeleider waarden de heldere afspraken.

VIJF VRAGEN AAN DRS. JUDRITZA TER LINDE-JASINTA, CLUSTERMANAGER AMBULANT - PSYCHOLOOG NIP BIJ CVD

- Wat is volgens jullie de kracht van Netwerkgroep Rijnmond?**
De Regie ligt bij de cliënt en dat past bij onze krachtgerichte visie, er zijn kortere lijntjes tussen alle betrokkenen, cliënten weten nog beter waar ze aan toe zijn en wat zij kunnen verwachten. En natuurlijk de kracht van de samenwerking tussen het formele en informele netwerk.
- Kun je een paar mijlpalen noemen waarop je trots bent?**
De (kleine) groei van het aantal cliënten dat deelneemt aan Netwerkgroep. En het draagvlak dat gecreëerd is binnen onze organisatie om dit uit te bouwen. Ondanks de uitdagingen die het met zich meebrengt.
- Er zijn vele initiatieven ontwikkeld voor Netwerkgroep, wat is jullie visie over hoe we deze kunnen borgen?**
Een soort SISA-systeem voor cliënten met multi-problematiek, zodat inzichtelijk is wie betrokken is bij een cliënt. Zo kan een samenwerkingsgroep ‘automatisch’ dan wel sneller gestart worden als dat nodig is. Bestuurders en managers zouden Netwerkgroep onderdeel kunnen maken van de jaarplannen en daarop gaan sturen.
- Wanneer is Netwerkgroep Rijnmond voor jullie geslaagd?**
Als de cliënt zelfstandig (zo nodig met ondersteuning van het informele netwerk) kan deelnemen aan de maatschappij.
- Waar liggen kansen om Netwerkgroep Rijnmond verder te versterken?**
De gemeente Rotterdam (naast Antes) zou een overkoepelende rol kunnen innemen. Netwerkgroep is de basis voor cliënten met multi-problematiek. Een van de twee partijen is vaak genoeg aanwezig bij (opstartend) multi-probleem casuïstiek.

SAMENWERKGROEPEN NETWERKZORG RIJNMOND

Daphne Boeke - Verpleegkundig specialist GGZ (Parnassia Groep) en Klaas Tuitjer - Beleidsadviseur Antes Ambulant en Projectleider implementatie Resourcegroepen, leverden een bijdrage aan het Praktijkboek Netwerkgroep. In onderstaande samenvatting zijn de samenwerkingsgroepen kort toegelicht.

ACHTERGROND

Binnen de twee proeftuinen in de wijken Overschie en Feijenoord, worden het eerste gesprek (netwerkindake), samenwerkingsgroepen (ofwel resourcegroepen) en een integrale gezinsaanpak toegepast. De kernprincipes zijn: de cliënt staat centraal, er is structurele samenwerking met het eigen netwerk en er wordt integrale zorg geboden.

BEVORDERENDE FACTOREN VOOR TOEPASSING VAN SAMENWERKGROEPEN

De ervaringen die zijn opgedaan met samenwerkingsgroepen laten zien dat het nuttig is om het informele netwerk en het professionele netwerk van de cliënt gezamenlijk te betrekken bij het herstelproces. Welke factoren dragen bij aan succes op microniveau (vanuit het perspectief van de cliënt en de behandelaar) en mesoniveau (vanuit het perspectief van de samenwerkende instellingen)?

PERSPECTIEF VAN DE CLIËNT

Voorlichting is belangrijk om cliënten en groepsdeelnemers enthousiast te maken voor deelname aan een samenwerkingsgroep. Naast gesprekken en uitleg kan een folder of flyer helpen. Verder is de naam van de groep van belang. Probeer deze zo dicht mogelijk bij de cliënt te houden, bijvoorbeeld ‘Tims groep’. Vermijd vooral de termen ‘steungroep’ of ‘hulpgroep’, omdat dit een onbalans in gelijkwaardigheid tussen de deelnemers en de cliënt kan creëren. Als de cliënt de regie wil krijgen,

moet hij of zij ook verantwoordelijkheid kunnen nemen en niet afhankelijk zijn van de behandelaar of andere groepsleden. Daarom is het belangrijk dat het opzetten van een samenwerkingsgroep voor de cliënt laagdrempelig is.

PERSPECTIEF VAN DE BEHANDELAAR

De behandelaar vervult de rol van facilitator of dossierhouder van de groep (in andere instellingen ook wel regieondersteuner genoemd) en heeft een tweedaagse training gevolgd in het toepassen van de methodiek van een samenwerkingsgroep. De cliënt heeft de regie over het proces, terwijl de behandelaar als dossierhouder fungeert en samen met de cliënt de agenda opstelt, samenvattingen schrijft en het dossier bijhoudt. Bij de start van een groep zal de behandelaar het initiatief nemen en geleidelijk de regie overdragen aan de cliënt.

PERSPECTIEF OP SAMENWERKINGSNIVEAU

Het netwerk van de cliënt wordt bij voorkeur tijdens het eerste contactmoment, de intake, in kaart gebracht. De netwerkindake is een gespreksmodel dat ontwikkeld is om doelen te benoemen en acties te koppelen vanuit de diverse levensgebieden van de cliënt. Daarnaast wordt tijdens de netwerkindake aandacht besteed aan mensen in het netwerk van de cliënt die een bijdrage kunnen leveren aan het herstelproces. Dit model kan worden toegepast door verschillende organisaties.

LEERTAFELS LEREN DOOR TE DOEN

Met de proeftuinen nodigen we uit tot gezamenlijk en transformatief leren. Begin 2024 gingen de leertafels in Overschie en Feijenoord van start. De leertafels dragen bij aan het leren kennen van elkaar én van elkaars mogelijkheden. Door op wijkniveau in een netwerk samen te werken, ontsluiten we steeds vaker mogelijkheden voor bewoners.

Tijdens de eerste bijeenkomst van de leertafel in Feijenoord werd bijvoorbeeld het veldwerk van het Leger des Heils gekoppeld aan een jonge man die in een garagebox sliep en die alleen bij het welzijnswerk in beeld was. De voortgang wordt enige tijd gemonitord, de hulpverlening is gestart en op termijn wordt er zo mogelijk een netwerkindake gedaan en een samenwerkingsgroep gestart. In Overschie werd gezamenlijk een strategie bedacht voor een man met complexe problemen die overlast veroorzaakte maar verder geen hulp wilde.

WENSEN REALISEREN

De leertafels zijn, naast een plek om casuïstiek te bespreken, ook een plek om al langer bestaande wensen te realiseren. Bijvoorbeeld het organiseren van een spreekuur van Antes binnen het Huis van de Wijk. Cliënten van Antes maken zo laagdrempelig kennis met het welzijnsaanbod en er kan ‘tussen neus en lippen door’

consultatie of psycho-educatie binnen het Huis van de Wijk worden geboden. Dit had al snel resultaat; een van de cliënten van Antes besloot om binnen het Huis van de Wijk actief te worden!

VERDERE VERDIEPING

Hogeschool Rotterdam volgt de onderwerpen die besproken worden en daarmee krijgen we zicht op zaken die kunnen bijdragen aan verdere verdieping. Zo ontstaat een collectief denk- en handelingskader en een beter samenspel. Thema’s die aan de orde zijn geweest zijn onder andere het onderscheid tussen mobiliseren en versterken van netwerken, hoe verrijnd strategieën kunnen zijn om de regie van de cliënt te versterken en hoe je gegevens vastlegt in samenwerking met de cliënt. Ook doen we inzichten op over de betekenis van netwerkgroep: dit kan bijdragen aan het afschalen van ‘zwaardere zorg’.

De leertafels bevinden zich in een fase van kennismaken en leren door te doen. Ze vormen inmiddels ook een goede basis voor verdere en duurzame netwerksamenwerking in de wijk.

HULP VAN NAASTEN WAS DE BASIS VOOR MIJN HERSTEL

Voor Klaas Tuitjer was werken altijd een uitweg om met moeilijke dingen om te gaan. Toen zijn vrouw overleed, hij de zorg kreeg over zijn drie kinderen en het werk zich opstapelde, stortte hij in. Die plotsklapse crisis was een cadeau, zoals hij dat zelf beschrijft. Met behulp van zijn naasten krabbelde hij op en vond hij een nieuw doel in zijn leven.

INGESTORT EN OPGENOMEN

Klaas wilde na het Atheneum graag geneeskunde studeren maar hij werd tot drie keer toe uitgeloot. Hij gaat psychologie studeren en vervolgens bedrijfskunde. Zo rolt hij

de bedrijfswereld in en werkt hij als organisatieadviseur bij verschillende organisatieadviesbureaus. Bij één van de bureaus was hij venoot en na de verkoop van dat bureau in 2000 begint hij zijn eigen adviesbureau. In 2012 verkocht hij het inmiddels gegroeide bureau en werd hij manager bij de overheid. “Toen ik net bij de overheid werkte werd mijn vrouw ernstig ziek en overleed zij vrij snel daarna. Ik kon alle ballen niet meer in de lucht houden; de zorg voor mijn kinderen, mijn persoonlijke struggles en het vele werk. Het ging gewoon niet meer. Ik begon ook snel een nieuwe relatie, en hoewel die vrij snel stukliep, vervreemden mijn kinderen van me. Ik stortte in en werd opgenomen.”

NIEUW PERSPECTIEF EN HOOP

Zijn naasten helpen hem door deze zware periode, maar ook de mensen in de kliniek is hij dankbaar. “Vooral de ervaringsdeskundigen waren zeer waardevol voor mij met hun eigen verhaal. Zij gaven mij ook het inzicht dat wat ik had geleerd als organisatieadviseur en als trainer, ik ook op kwetsbare groepen zou kunnen toepassen. Ze adviseerden me om ervaringsdeskundige te worden. Daarmee kreeg ik weer een nieuw perspectief en hoop. Ik zag dat waar ik 40 jaar mee bezig was geweest, helemaal niet mijn ding was. Ik beseftte dat ik veel liever mensen die kwetsbaar zijn wilde helpen dan managers en directies. Precies waarom ik geneeskunde wilde gaan studeren, maar op een iets andere

manier. Het heeft mijn leven echt veranderd en daar ben ik trots op.”

KRACHT GEVONDEN

“Ik ben er trots op dat ik ben gaan solliciteren bij de Herstelacademie in Dordrecht waar ik iemand van Parnassia Groep ontmoette die mij vroeg te komen werken bij Antes in Rotterdam. Nu kan ik zelf mensen helpen om in herstel te komen en ik kan de verbinding leggen tussen wat ik deed als organisatieadviseur en wat ik nu doe in herstelprocessen bij cliënten. De combinatie van behandeling van patiënten, beleidswerk en projecten rondom netwerkgroep maken de cirkel rond.”

'BELANG VAN FAMILIE EN NAASTEN IS ESSENTIEEL IN HERSTELPROCES!'

Arie Kars is vijf jaar lid van de Familieraad van Rijnmond en sinds kort voorzitter hiervan. Hij is van mening dat de samenwerking van familie en naasten bij het herstelproces essentieel is. Naasten zijn onmisbaar en vormen samen met de cliënt en de professional de triade.

Arie is via Familie als Bondgenoot met andere familie ervaringsdeskundigen al betrokken bij de basistraining samenwerkgroepen van Antes Ambulant. Zijn betrokkenheid bij de proeftuinen netwerkzorg is toevallig. Hij was uitgenodigd en aanwezig bij de eerste Conferentie netwerkzorg op 16 november 2023 en heeft zich daar hard gemaakt om mee te doen in het project. Hierdoor zijn familie ervaringsdeskundigen nauw betrokken geraakt bij de proeftuin netwerkzorg. Dat doet hem deugd omdat hij zo invloed kan uitoefenen op diverse niveaus bij de ontwikkeling van Netwerkzorg Rijnmond.

Op de eerste plaats op macroniveau; (op bestuursniveau) zijn familie en naasten in beeld bij het aandeelhoudersoverleg/ de stuurgroep netwerkzorg. Er wordt daadwerkelijk geluisterd en het belang van de inzet van familie en naasten wordt steeds meer gemeengoed in de zorg. Ook op mesoniveau (op organisatieniveau) merkt Arie dat de betrokkenheid groot is. Zo waardeert hij de bijdrage die Familie als Bondgenoot levert aan de training die wordt verzorgd voor de medewerkers van de

deelnemende organisaties van de proeftuinen Feijenoord en Overschie. Hij hoopt dat dit ook wordt verbreed naar andere wijken in Rotterdam.

PLATFORM FAMILIE ERVARINGSDESKUNDIGEN?

Op microniveau (op cliëntniveau) merkt Arie dat het steeds normaler wordt om familie en naasten te betrekken. Hij weet dat ook andere organisaties werken met familie ervaringsdeskundigen en hij zou graag met deze mensen meer contact willen hebben. Dit om een nog grotere bijdrage te kunnen leveren aan het gezamenlijk strategisch beleid om netwerkzorg te realiseren en een stem te hebben in de beleidsvorming en uitvoering ervan. Hij hoopt dat er een platform familie ervaringsdeskundigen komt van de multi-organisatorische samenwerking rondom netwerkzorg.

Een bestuurlijke paradigmashift is nodig om netwerkzorg daadwerkelijk in te kunnen voeren: betrek cliëntenorganisaties en familie ervaringsdeskundigen meer bij visieontwikkeling en besluitvorming. Met andere woorden: geef de primaire betrokkenen een stem!

AMBITIEUZE DOELEN

Vanuit zijn rol als voorzitter van de Familieraad heeft Arie ambitieuze doelen voor de komende jaren binnen en buiten Parnassia Groep. Binnen PG gaat het om het realiseren van eenzelfde positie voor de Familieraad als voor de Cliëntenraad en Ondernemingsraad. Hij wil dat het Familiebeleid geïntegreerd wordt in de zorg en dat er voldoende familie ervaringsdeskundigen in dienst worden genomen.

"Het krijgen van meer faciliteiten om dit mogelijk te maken, is essentieel. Dat geldt ook voor Netwerkzorg Rijnmond. Er zijn wel ambities maar is het lastig te realiseren omdat de familie ervaringsdeskundigen werken op basis van vrijwilligheid en nauwelijks tot geen professionele ondersteuning hebben. Willen we familie ervaringsdeskundigen daadwerkelijk benutten dan zal dat ook onderdeel moeten uitmaken van de subsidie- en financieringsbronnen waaruit geput kan worden. Dat is onderdeel van de bovengenoemde paradigmashift. Naast de zorgorganisaties dienen ook zorgverzekeraars en gemeenten dit financieel mogelijk maken," aldus Arie.

NETWERKZORG: ANDERS LEREN WERKEN

Bernt Hubach, ambulant woonbegeleider bij het Leger des Heils is echt 'aangegaan' van netwerkzorg. Tijdens een van de leertafels vertelde hij dat hij nu heel anders kijkt en op een andere manier in gesprek is met de mensen die hij begeleidt. Daarover spraken wij hem op kantoor bij het Leger des Heils op Zuid.

Bernt is bijna drie jaar ambulant woonbegeleider. Hij studeerde Social Work en liep stage bij House of Hope. "Dat zit redelijk in lijn met wat het welzijnswerk doet en daarom heb ik wel een goed beeld over de mogelijkheden. Toch blijft het lastig om te bedenken hoe ik mijn deelnemers in de wijk kan laten participeren. Veel mensen hebben langdurige begeleiding nodig, vooral als ze een geschiedenis van dak- en thuisloosheid hebben. We zijn vaak eerst bezig om de woning in te richten en op orde te houden." Met 'de GGZ' werkt hij regelmatig samen: "Ik weet redelijk wat zij te bieden hebben. Ik leerde Netwerkzorg Rijnmond kennen toen ik door Antes werd uitgenodigd voor een samenwerkingsgroep. Daarna ben ik uitgenodigd om de training te volgen."

PIONIEREN

Bernt krijgt ruimte om Netwerkzorg een stap verder te brengen. "Het is een balletje dat moet gaan rollen. Samen met collega Remco pionier ik. Ik zoek gericht met wie ik een samenwerkingsgroep kan starten. Dat is best ingewikkeld. Hoe ga je om met regie bij iemand met LVB en verslaving? Het Leger des Heils onderzoekt hoe we netwerkzorg voor verschillende doelgroepen en binnen teams kunnen integreren. De nachtopvang is echt anders dan ambulante begeleiding."

SYSTEEMDYNAMIEK

"Tijdens mijn opleiding heb ik wel geleerd om het netwerk in kaart te brengen. Je weet dan wel dat er een broer of oma aanwezig is. Top, en nu ga je mijnheer helpen. Waar het toen stopte, zou de opleiding van mij mogen beginnen. Hoe betrek je mensen? Hoe ga je om met de dynamiek in het netwerk? Hoe ga je om met conflicten?" De leertafels ziet hij als een stap in verder leren. "Het uitwisselen van casuïstiek en het delen van visies kan enorm helpen om te verdiepen," zegt hij.

GERI-ANNE PRANGER

(AMBULANT WOONBEGELEIDER BIJ DE NICO ADRIAAN STICHTING).

"Je kunt iedere cliënt een goed functionerend netwerk waar ze op terug kunnen vallen."

HENRIËTTE CUPERUS

(VOORMALIG DIRECTEUR ZORG ANTES)

"Netwerkzorg Rijnmond is echt van ons allemaal!"

COLOFON

De Resultatenkrant is een halfjaarlijkse uitgave van Netwerkzorg Rijnmond

Tekst: betrokkenen Netwerkzorg Rijnmond
Ontwerp en drukwerk: EMP Brandkeepers
Illustratie tijdlijn: Eva van den Dungen – Studio Adam
Oplage: 500 exemplaren

